MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tal-31 ta' Mejju, 2005

Citazzjoni Numru. 30/2004

A

vs

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 9 ta’ Frar 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici A u l-konvenut B zzewgu fit-3 ta’ Lulju 1999;

Illi miz-zwieg ta’ bejn il-kontendenti ma twieldux tfal;

Illi l-kunsens tal-konvenut ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha

jew b'anomalija serja illi ghamlitha mpossibbli ghall-konvenut illi jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens ta' l-attrici ghaz-zwieg imsemmi inkiseb b'qerq dwar kwalita` tal-konvenut li mix-xorta taghha fixklet serjament il-hajja mizzewga kif ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi ghalhekk, iz-zwieg bejn il-partijiet hu null u nvalidu skond il-ligi;

Illi ghalhekk, l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tat-3 ta' Lulju 1999 fuq imsemmi hu null u nvalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li hu minn issa ingunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici, il-lista tax-xhieda a fol. 3 u fol. 4 tal-process;

Rat id-digriet ta' l-affidavits moghti lill-partijiet fit-13 ta' April 2004;

Rat in-nota ta' l-attrici **A** tat-12 ta' April 2004 fejn permezz taghha pprezentat l-affidavit ta' **Felicienne Brincat** (a fol.12); ta' **Rita Borg** (a fol. 14) u taghha stess (a fol. 16);

Rat il-verbal datat 12 ta' Mejju 2004 fejn il-konvenut ta ruhu b'notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smigh tal-kawza u l-Qorti nnominat lil Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju;

Rat li l-konvenut baqa` ma pprezentax nota ta' l-eccezzjonijiet u ghalhekk huwa kontumaci u dan minkejja li permezz tal-konsulent legali tieghu Dr. Kenneth Grima ta ruhhu notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza fil-prezenza ta' l-istess konvenut kif jidher mill-

verbal tas-seduta tat-12 ta’ Mejju 2004, kollox kif jidher a fol. 20 tal-process.
Rat is-seduta mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju;

Rat in-nota ta’ l-attrici datata 6 ta’ Awissu 2004 li permezz taghha pprezentat l-affidavit ta’ Joseph Borg (a fol. 56);

Rat il-verbal tas-seduta tal-21 ta’ Ottubru 2004 u ta’ l-1 ta’ Marzu 2004 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza u l-partijiet inghataw il-fakolta` li jipprezentaw noti ta’ l-osservazzjonijiet;

Rat li l-ebda wahda mill-partijiet ma pprezentaw l-ebda nota ta’ osservazzjonijiet fit-termini moghtija.

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici fil-premessi tac-citazzjoni taghha qed tattribwixxi n-nullita’ taz-zwieg taghha mal-konvenut abbazi ta’ dak li jiddisponi l-**artikolu 19 (1) (c) u (d) tal-Kap. 255 tal-Ligjiet ta’ Malta** li jghid hekk:-

“c) jekk il-kunsens ta xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b’ qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista mix-xorta taghha tfixxkel serjament il-hajja mizzewwga;

(d)jekk il-kunsens tal-partijiet, jew ta’ xi wahda minnhom, kien vizjat b’ difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’ anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjoniijiet essenzjali taz-zwieg;”

Illi ghal dak li jirrigwarda l-**artikolu 19 (1) (c)** jinghad li l-qerq ravvizat fid-dispozizzjoni jincidi direttament fuq l-

intellett ta' xi wahda mill-partijiet fiz-zwieg u indirettament fuq il-volonta` tal-persuna ingannata.

Il-gurista ***Jose` Castano*** jispjega:-

"Il dolo causa direttamente errore nell' intelletto del paziente, il quale ex errore consente. Con la perticella ex vogliano significare l'immediata causalita` dell' errore sul consenso. L'atto di consentire pero` e' atto entitivamente di volonta`." (**Il Sacramento del Matrimonio**, Roma, 1992 p.357).

Illi fil-kawza fl-ismijiet **"Mary Farrugia vs Joseph Farrugia"** (P.A. - 13 ta' Marzu 1995) inghad li sabiex tissussisti s-sitwazzjoni ravvisata fil-paragrafu in dizamina iridu jikkonkorru erba' affarjiet u cjoe:-

"(1) il-qerq perpetrat bil-hsieb li wiehed jikseb il-kunsens tal-parti;(2) li l-qerq ikun incida fuq il-kunsens tal-parti;(3) li l-qerq ikun jirrigwarda xi kwalita` tal-parti l-ohra; u (4) li din il-kwalita` tkun tista mix-xorta taghha tfixxkel serjament il-hajja mizzewga."

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (d)** issir riferenza ghall-kawza **"Natasha Xuereb vs Randolph Xuereb"** P.A. (RCP) 26 ta' Novembru 2002) fejn gie ddikjarat *"li b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx iffisser sempliciement kwalsiasi stat ta' immaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku."* (ara f'dan is-sens **"Nicholas Agius vs Rita Agius"** deciza fil-25 ta' Mejju 1995).

Illi fil-fatt l-kunsens ta' zewg persuni fir-rabta taz-zwieg jehtieg att volontarju li wiehed konxjament jinghaqad ma' persuna ohra bl-intenzjoni li jghix hajtu kollha ma' dik il-persuna u jikkrejaw familja. Dan jehtieg maturita` ta' hsieb fejn wiehed jaghraf l-obligazzjonijiet u d-dmirijiet li tinvolvi l-hajja ta' zwieg. Il-kuncett ta' *discretio judicii* tirrikjedi konoxxenza tad-drittijiet, d-dmirijiet u l-obbligazzjonijiet essenzjali tal-hajja mizzewga li dehlin fiha l-partijiet.

Illi kif jispjega ukoll l-gurista ***Colagiovanni:*** *"Il matrimonio, in quanto patto ossia foedus…richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e per lo meno rescindibile, in casi determinanti dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta` dato che si tratta di assumersi una servitus per tutta la vita"* **(Forum 1990, Vol 1,** part 1, page 72).

Illi **Dr Abigail Attard,** fit-tezi taghha **"Grounds of Annullment of Marriage with special reference to Defects of a psychological nature in the light of the 1981 Amendments to the Marriage Act 1975"** tghid li d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"...supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly."*

Illi fil-kawza **"Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri"** (P.A. - 4 ta' Novembru 1994) gie ezaminat il-kuncett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju u dahlet fil-fond f'dak li jghid il-gurista ***Bersini*** fis-sens li:-

"La discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva….La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' att da compiere, agli obbligi essenzjali da assumersi e ai diveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore.." **(Il Diritto Canonico Matrimoniale -** Bersini-Torino 1994).

Illi l-impenn ghall-futur jfisser l-obbligazzjonijiet essenzjali li minghajrhom l-unjoni intima tal-hajja mizzewga ma tistax issehh, fosthom fedelta` u fiducja, l-permanenza taz-zwieg, u l-*benessere* reciproka tal-partijiet. Il-partijiet irid ikunu kapaci jirriflettu fuq dawn l-obbligazzjonijiet u dmirijiet u jkunu kapaci jwettqu dawn tul il-hajja taghhom.

Illi dawn l-obbligazzonijiet essenzjali mhux definiti fil-**Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.** Izda fil-gurisprudenza nostrali inkluz fil-kawza **"Natasha Xuereb vs Randolph Xuereb"** gja citata inghad li:-

"…dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala obbligazzonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an evironment conducive to the reception and eduction of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community…..these essential obbligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable…." ***(Viladrich, P.J****., op. cit.,* p 687)

Illi fil-kawza **"Anna Galea vs John Welsh"** (P.A. - 30 ta' Marzu 1995) gie osservat li inerenti f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-kontendenti li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita *"the community of life and love"*.

Illi jinghad ukoll li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju meta jkun hemm inkapacita` psikika, li mhux necessarjament timplika anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku. Fil-fatt fil-kawza **"Isabelle Attard vs Stephen Attard"** (P.A. - 21 ta' Novembru 1995) gie osservat li d-difett ta' kunsens m'ghandux jigi ekwiparat ma' semplici inkompatibilita` ta' karattru jew ma' decizjoni zbaljata.

Illi l-istess fil-kawza **"Janet Portelli vs Victor Portelli"** (P.A. - 14 ta' Awissu 1995) gie osservat: li *"it seems that discretion of judgement or maturity of judgement can be lacking, if anyone of the following three conditions or hypothesis is verified; (1) when sufficient intellectual knowledge of the object of consent to be given in entering the marriage is lacking; (2) when the contracting party had*

not reached a sufficient amount of reflection that is proportionate to the conjugal affair, that is a critical reflection apt for the nuptial; (3) or finally when either party contracting marriage is deprived of internal freedom, that is, that capacity to deliberate with sufficient wieghing of the motives and, on the part of the will, freedom (autonomia) from all force from within."

(II) APRREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi l-provi kollha f'din il-kawza gew prodotti biss mill-attrici *stante* li l-konvenut deher darba biss fil-kawza ma' l-avukat tieghu u ma pprezenta l-ebda provi ta' xejn u din il-Qorti thoss li mill-kumpless tal-provi prodotti jirrizulta li l-allegazzjoni attrici fil-konfront tal-konvenut gew ilkoll ippruvati *stante* li rrizulta bla ebda dubju li l-istess konvenut sa mill-bidu tar-relazzjoni tieghu ma' l-attrici qarraq biha u dan peress li jidher li huwa kien jigdeb fuq kollox u wkoll kellhu l-vizzju li jidhol f'diversi djun ma' persuni sabiex imbaghad jispicca ma jhallashomx u dan jirrizulta car min-numru kbir ta' kawzi li gew ipprezentati kontra tieghu – dan kollu huwa dejjem zammu mistur mill-attrici u certament jirrizulta li kieku l-attrici kienet taf b'dan in-natural tal-konvenut, certament li ma kienitx taghti l-kunsens taghha ghal dan iz-zwieg u dan peress li deher car li l-istess konvenut heba mill-attrici dan kollu u jindika karattru rresponsabbli ghalih innifsu u iktar u iktar ghall-attrici f'kuntest taz-zwieg.

Illi fil-fatt mill-affidavit taghha jirrizulta car u b'mod lampanti kif il-konvenut qarraq u dahaq bl-attrici bl-operat tieghu sakemm damu gharajjes, anzi kien jghid li kien huwa li kellu jiehu minghand in-nies meta *invece* kien debitur impulsiv u kien jahbi l-affarijiet vera b'gidba wara l-ohra; fil-fatt kien wassal anke sabiex jiehu l-flus u l-oggetti minghand l-attrici. Kawza ta' dan kollu jidher car li l-istess konvenut fl-istat li kien kien ukoll inkapaci li jassumi l-obbligazzjonijiet tieghu ta' zwieg u fil-fatt kienet l-attrici li dejjem ovvjament provdiet ghall-manteniment taghha u ghall-bzonnijiet tad-dar u ghalhekk din il-Qorti thoss li l-kunsens ta' l-attrici kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255,** filwaqt li l-kunsens tal-konvenut kien

vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255,** anke peress li adett b'anomalija psikologika li jidher li kien impossibbli ghalih li jifhem l-elementi essenzjali taz-zwieg, anke minhabba li dejjem kien kostrett u maz-zmien derha jghid haga b'ohra, u fil-fatt ir-relazzjoni tieghu ma' l-attrici bnieha fuq dan il-gideb kif xhieda ohra prodotti mill-attrici jikkonfermaw.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz** b'dan illi:-

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tat-3 ta' Lulju 1999 fuq imsemmi hu null u nvalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u dan *stante* li l-kunsens ta' l-attrici kien vizzjat abbazi ta' l- **artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255,** filwaqt li l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-Ispejjez kollha kontra l-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM--------------------------------